

Hankkeen loppuraportti Tieteen tiedotus ry:lle

Hanke: Sivuvaikutukset hallintaan: Monitieteisen tiedon hyödyntäminen ympäristönsuojelussa (SIHA)

Hankkeen vastuullinen johtaja:

Jari Lyytimäki

Suomen ympäristökeskus, Ympäristöpolitiikkakeskus

sp: jari.lyytimaki@ymparisto.fi

24.2.2015

Hankkeen yleiskuvaus

Hankkeen alussa luotiin SYKEN palvelimelle verkkosivut www.syke.fi/hankkeet/siha joita päivitettiin hankkeen ajan. Lisäksi julkaistiin Ympäristö ja Terveys -lehdessä laajasti ympäristöhallinnon ammattilaisille suunnattu artikkeli, jossa oli myös pyyntö toimittaa hankkeen aihepiiriin liittyviä kokemuksia ja konkreettisia esimerkkejä. Tämä pyyntö ei tuottanut suoria yhteydenottoja ja osoitti, että kokemusten keräämiseen tarvitaan muita keinoja. Hankkeen jatkoa suunniteltiin kevään 2014 aikana sekä valmisteltiin kirjallisuuskatsausta ja materiaaleja.

Hankkeen operatiivinen vaihe alkoi elokuussa 2014. Hanke järjesti yhteistyössä Suomen arviointikeskuksen (SAY) kanssa keskustelufoorumia, jossa pohdittiin arviointitoiminnan ja viestintään liittyvien kysymysten suhdetta. Osin näiden keskustelujen pohjalta hankkeen toteutussuunnitelmaa arvioitiin uudelleen ja painopistettä siirrettiin kansalaiskyselyyn. Keskustelutilaisuuden aineistot ovat saatavilla SAY:n sivuilla (linkki hankkeen kotisivulla).

Kysely suoritettiin syys-lokakuun vaihteessa Otakantaa.fi-alustaan integroituna Webropol-kyselynä, jonka aiheena oli kansalaisten kohtuuttomiksi kokema ympäristösääntely. Kyselyn avulla pyrittiin aktivoimaan kansalaisia ja selvittämään viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittämisen kannalta relevantteja koettuja ongelmakohtia. Kysely tuotti monipuolisen aineiston yli 400 vastaajalta. SYKEN viestinnän seurannan mukaan kyselyä koskeva Twitter-päivitys levisi poikkeuksellisen hyvin sosiaalisessa mediassa, mm. kansanedustajien uudelleen jakamana.

Kyselyn alustavista tuloksista keskusteltiin Deliberatiivisen demokratian tutkimus- ja kehittämissä päivillä Tampereella 30.10.2014, jossa hanketta esiteltiin työryhmäesityksessä. Keskusteluista saatiin lisäaineita myös hankkeen loppuraporttiin. Esitelmä on vapaasti saatavilla Slideshare-palvelusta ja hankkeen kotisivun kautta.

Kansalaiskysely herätti runsaasti huomiota ympäristöhallinnon sisällä. Kysely johti suoraan ajatustenvaihtoon ympäristöministeriön edustajien kanssa sähköpostitse ja generoi osaltaan ympäristöministeriössä 27.11.2014 pidetyn laajemman keskustelutilaisuuden otsikolla "Politiikka-analyysit ja ohjaus". Tilaisuudessa keskusteltiin SIHA-hankkeen sekä muiden aihepiiriin liittyvien tutkimus- ja kehityshankkeiden tuloksista. Ympäristöalan opiskelijoille hankkeen tuloksia esiteltiin Helsingin yliopiston ympäristötutkimuksen ja -opetuksen yksikkö HENVI:n luentosarjassa pidetyssä esityksessä "Media ja ympäristö" 2.12.2014 (Lyytimäki).

Kyselyn päätulokset ja hankkeen muut tulokset yhteenvetävä raportti julkaistiin 27.11.2014. Raportti on vapaasti saatavilla Helsingin yliopiston HELDA-arkistossa. Arkiston lataustietojen mukaan raportti oli marras-joulukuussa 2014 8. luetuin SYKEN julkaisema raportti.

Tuloksista tiedotettiin medialle suomen- ja ruotsinkielisten lehdistötiedotteiden avulla, sekä SYKEN Facebook- ja Twitter-viestinnässä. Kyselyn tuloksista kerrottiin mm. Kauppalehdessä ja Maaseudun Tulevaisuudessa. Tiedotteissa keskityttiin viestinnän ja keskustelun rooliin kansalaistiedon keräämisessä ja tätä pohdintaa jatkettiin sähköisen asioinnin ja demokratian vauhdittamisohjelmaan (SADe-ohjelma) Sateen varjolla -blogissa: 30.10.2014 sekä alkuvuonna 2015 ilmestyneissä lehtijutuissa. Hankkeeseen liittyviä kirjoituksia on koottu myös Luonnonvaralta -blogiin <http://luonnonvaralta.wordpress.com/tag/siha/>

Hanke on tuottanut useita ammatillisia ja yleistajuisia artikkeleita. Ympäristöhallinnon sisällä varsinkin kyselyn tuottamat kriittiset kansalaisnäkemykset haja-asutusalueiden jätevesien käsittelystä herättivät runsaasti keskustelua. Tämä keskustelu liittyi syksyllä 2014 tapahtuneeseen ympäristöministerin vaihtumiseen ja tässä yhteydessä voimakkaasti esiin nousseeseen ympäristösääntelyn kritiikkiin. Kansalaiskysely osui ajankohtaan, jossa käytiin julkista poliittisesti latautunutta keskustelua ympäristösääntelystä. Tämä aiheutti sen, että kyselyn tulokset piti käsitellä perusteellisesti väärin tulkintojen välttämiseksi. Tästä puolestaan seurasi se, että alun perin suhteellisen pieneksi osatehtäväksi kaavailtu kysely sai suunniteltua isomman roolin ja vei suunniteltua enemmän työaika. Tämä aiheutti muutoksia koko hankkeen painotuksissa.

Sääntelykeskustelun selkeyttämiseksi kirjoitettiin hankkeen tuottamaa ja muuta aineistoa yhdistävä ammatillinen artikkeli Vesitalous -lehteen. Lisäksi kertyneiden kokemusten perusteella kirjoitettiin Kanava-lehteen artikkeli, joka laajemmin kommentoi viimeaikaista sääntelykeskustelua. Hankkeen aikana käytyjä keskusteluja ja hankkeen tuloksia on lisäksi hyödynnetty Hallinnon tutkimus-lehteen suunnitteilla olevassa katsausartikkelissa.

Hanke teki yhteistyötä muiden Tieteen tiedotus ry:n rahoittamien hankkeiden (Suomenlahtivuosi 2014; Ilmastonmuutos - visuaalista voimaa tiedeviestintään) kanssa järjestämällä hankkeen alkuvaiheessa yhteisen palaverin Suomen ympäristökeskuksessa sekä huomioimalla muiden hankkeiden tulokset ja näkökulmat loppuraportissa.

Hankkeen viestintäsuunnitelman mukainen eteneminen poikkeuksineen sekä keskeiset julkaistut on listattu liitteissä 1 ja 2.

LIITE 1

Hankkeen keskeiset tuotokset ja poikkeamat ennakkosuunnitelmasta on listattu *kursiivilla* oheisessa hankkeen viestintäsuunnitelman sisältävässä taulukossa. Hankkeen tuotoksia on kattavammin listattu hankkeen kotisivulle.

Viestintäväline	Kohdeyleisö	Viestintäkanava	Pysyvyys	Avoin saatavuus	Vuoro-vaikutteisuus
Kirjallisuuden yhteenveto	Ryhmäkeskustelujen osallistujat	Hankkeen sisäinen viestintä	projektin kesto	ei	ei
<i>Sivuvaikutusten käsittelyä arviointiraporteissa tarkasteltu ja tuloksista keskusteltu Suomen arviointiyhdistyksen kanssa järjestetyssä keskustelussa, päätulokset raportoitu loppuraportissa</i>					
Ryhmäkeskustelut	Ryhmäkeskustelujen osallistujat	Kasvokkainen viestintä	kertaluonteinen	ei	kyllä
<i>Keskustelujen painopistettä siirrettiin hankkeen loppupuolelle. Ennakoiva ryhmäkeskustelu järjestettiin yhteistyössä Suomen arviointiyhdistyksen kanssa, kyselytulosten perusteella keskusteluja jatkettiin Deliberatiivisen demokratian T&K-päivillä sekä ympäristöministeriön tilaisuudessa.</i>					
Verkkokysely	Kansalaiset, ammattiyhteisö	Online-viestintä	kertaluonteinen	kyllä	osittain
<i>Verkkokysely toteutettiin sekä suomen- että ruotsinkielisenä</i>					
www-sivut	Kansalaiset, ammattiyhteisö	Hankesivu www.syke.fi – palvelussa	10 vuotta	kyllä	osittain
<i>Hankkeen verkkosivu www.syke.fi/hankkeet/siha</i>					
Uutiskirjeet	Ammattiyhteisö, virkamiehet, arviointikonsultit	Vastaanottajalistat, verkkosivut	arkistoituna useita vuosia	kyllä	ei
<i>Uutiskirjeviestintä korvattiin pääosin suoralla tiedotuksella sähköpostilistojen kautta sekä suunniteltua runsaampina kirjoituksina ammatillisiin lehtiin</i>					
Sosiaalinen media, (facebook, twitter, keskustelupalstat, ym.)	Kansalaiset, ammattiyhteisö	Pääosin SYKEN viestintäyksikön kanavien kautta	vaihtelee	yleensä kyllä	kyllä
<i>Hankkeesta tiedotettiin SYKEN some-kanavien kautta ja keskustelua viritettiin blogikirjoituksin, Kyselyssä huudettiin Otakantaa.fi –foorumia</i>					
Lehdistötiedote	Median edustajat	Vastaanottajalistat, verkkosivut, lopputuote mediajulkisuus	tiedote arkistoituna useita vuosia, media-arkistot	tiedote kyllä, media osittain	tiedote ei, media osittain
<i>Hanke julkaisi suomen- ja ruotsinkieliset tiedotteet kyselystä sekä loppuraportin julkaisusta</i>					
Policy brief (SYKE)	Virkamiehet, päättäjät	Vastaanottajalistat, verkkosivut,	HELDA-arkisto, pysyvä	kyllä	ei
<i>Ennakkotiedoista poiketen SYKE policy brief on muotoutunut laitoksen virallista linjaa edustavaksi viestintäkanavaksi, jonka ilmestymistahti on melko hidas ja joka ei soveltunut hankkeen tarkoituksiin.</i>					
Populaarit/puolitieteiliset artikkelit	Ammattiyhteisö, virkamiehet, arviointikonsultit	Esim. Tieteessä tapahtuu, Tiedepolitiikka, Ympäristö & Terveys	media-arkistot, pysyvä	osittain	ei
<i>Ammatillisia kirjoituksia tuotettu suunniteltua enemmän (Ympäristö & Terveys x 2, Kanava, Vesitalous, Vihreä lanka, Maaseudun tulevaisuus, Ympäristö). Ympäristö & Terveys –lehden artikkelit ilmestyivät hallinnon kehittämisen teemanumeroissa. Vesitalous-lehti jaettiin Vesiyhdistyksen ja sosiaali- ja terveysministeriön 22.1.2015 järjestämän Muuttuva lainsäädäntö –seminaarin osallistujille.</i>					
Loppuraportti (SYKE-sähköinen raportti)	Ammattiyhteisö, virkamiehet, arviointikonsultit	Hankkeen yhteistyöverkostot, verkkosivut	HELDA-arkisto, pysyvä	kyllä	ei
<i>Loppuraportti julkaistu ja pysyvästi avoimesti saatavilla helda-palvelussa. http://hdl.handle.net/10138/144174</i>					

- Lyytimäki J. & Rinne J. (2014). Ympäristönsuojelun vaikutukset esiin: Vuorovaikutteinen viestintä arvioinnin apuna. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 36/2014. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 52 s. <http://hdl.handle.net/10138/144174>
- Lyytimäki J. & Rinne J. (2015). Keskustelu ympäristösäätelystä käy kuumana – mutta mitä siitä voi oppia? Ympäristö ja Terveys 46(1): 34-38.
- Lyytimäki J. & Kallio J. (2015). Vesiviestinnän vastahangat: Millainen keskustelu edistää haja-asutusalueiden jätevesien käsittelyä? Vesitalous 56(1): 29-32.
- Lyytimäki J. (2015). Kukapa vastustaisi turhan säätelyn vähentämistä? Kanava 43(1): 38-40.
- Lyytimäki J. (2014). Kansalaisten näkemyksistä opiksi. Ympäristö 28(6): 10.
- Lyytimäki J. (2014). Ympäristönsuojelun sivuvaikutukset hallintaan. Ympäristö ja Terveys 45(1): 52-53.
- Lyytimäki J. (2015). Normitalkoilla uutta puhtia yhteiskunnan rakentamiseen. Maaseudun Tulevaisuus 4.2.2015, s. 2.
- Lyytimäki J. (2015). Kannattaako ympäristönsuojelun kritikoille vastata? Vihreä Lanka 20.2.2015 ss. 24-25.
- Lyytimäki J. (2014). Verkkokyselyt: tunteenpurkauksia vai harkittua palautetta? Sateen varjolla -blogi. 3.12.2015. <http://sateenvarjolla.blogspot.fi/2014/12/verkkokyselyt-tunteenpurkauksia-vai.html>